

Wanneer?

Hulpverleners doen de Kindreflex standaard bij elke cliënt. De eerste 2 stappen van het plan worden bij voorkeur bij aanvang van de begeleiding uitgevoerd.

De Kindreflex heeft een brede scope en streeft 2 doelstellingen na. De Kindreflex stimuleert hulpverleners om met hun volwassen cliënten een gesprek te voeren over het thema ouderschap. De Kindreflex helpt hulpverleners verontrustende gezinssituaties te detecteren en de veiligheid zo snel mogelijk te herstellen.

De Vlaamse Kindreflex werd ontwikkeld in opdracht van het Steunpunt Welzijn, Volksgezondheid en Gezin door dr. Evelien Coppens, dr. Kathleen De Cuyper en prof. dr. Chantal Van Audenhove – onderzoekers van LUCAS KU Leuven. Je kan het onderzoeksrapport downloaden via www.kindreflex.be.

VLAAMS EXPERTISECENTRUM KINDERMISHANDELING VZW
Contactpersoon: Kristof Desair Sainctelettesquare 17, 1000 Brussel
0493 81 02 87 info@expertisecentrumkinder mishandeling.be

V.U: Kristof Desair Sainctelettesquare 17 1000 Brussel / Layout: grafischbureau.maksvzw.org

Wat?

De Kindreflex heeft een brede scope en streeft 2 doelstellingen na:

- ✓ De Kindreflex stimuleert hulpverleners met hun volwassen cliënten een gesprek te voeren over het thema ouderschap. Ouders krijgen de kans om in alle vrijheid over de kinderen en hun bezorgdheden te praten. Waar nodig ondersteunen hulpverleners de ouders in hun rol als moeder of vader.
- ✓ De Kindreflex helpt hulpverleners verontrustende gezinssituaties te detecteren en de veiligheid zo snel mogelijk te herstellen.

Hoe?

Het uitvoeren van de Kindreflex verloopt in 6 stappen:

- ✓ **stap 1:** voer een gesprek over de kinderen en het ouderschap;
- ✓ **stap 2:** peil naar de veiligheid thuis en het welzijn van de kinderen;
- ✓ **stap 3:** ondersteun de cliënt in zijn rol als ouder;
- ✓ **stap 4:** ga verder na of er sprake is van verontrusting en bereidheid;
- ✓ **stap 5:** herstel de veiligheid;
- ✓ **stap 6:** betrek een gemandateerde voorziening.

Hulpverleners zetten de eerste 3 stappen standaard bij elke cliënt. De 3 vervolgstappen zijn afhankelijk van de situatie; ze zijn niet altijd aan de orde.

Het voorgestelde stappenplan is een generiek basis-model. Iedere voorziening is vrij om een gepersonaliseerde versie van het stappenplan uit te werken dat aansluit bij de eigen manier van werken.

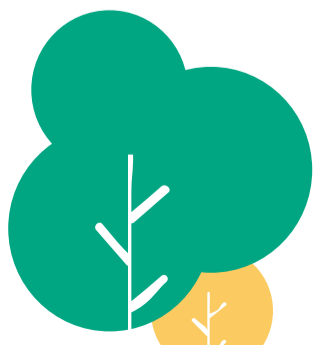
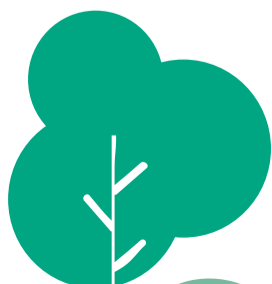

Wie?

Alle hulpverleners binnen de GGZ (psychiaters, psychologen, maatschappelijk werkers, verpleegkundigen) die werken met volwassenen, sporen we aan om de Kindreflex te doen.

Via de volwassen cliënt spelen hulpverleners in op het welzijn van de kinderen. Ze signaleren en herstellen verontrustende situaties zonder de kinderen zelf te zien.

Een hulpverlener hoeft niet het hele stappenplan alleen door te lopen. Elke hulpverlener heeft zijn eigen verantwoordelijkheden en competenties. Het is niet de bedoeling dat hulpverleners zaken opnemen waarover ze geen expertise hebben en zich onzeker voelen. Wel verwachten we dat elke hulpverlener de kennis en kunde heeft om de eerste 2 stappen van de Kindreflex te zetten. De 4 vervolgstappen kunnen een gedeelde verantwoordelijkheid zijn binnen een voorziening of ruimer netwerk.

Stappenplan

De Kindreflex vraagt van hulpverleners om onderstaande zes stappen van de Kind-reflex te doorlopen. Hulpverleners zetten de eerste drie stappen standaard bij elke cliënt. De drie vervolgstappen zijn situatie gebonden en dus niet altijd aan de orde.

1

Stap 1

Stap 1: voer een gesprek over de kinderen en het ouderschap.

Aandachtspunten:

- ✓ Geef aan dat het thema kinderen en ouderschap een standaard onderdeel is van de behandeling.
- ✓ Vraag tijdens de intake of de cliënt zorg draagt voor kinderen of een kind verwacht.
- ✓ Knoop op positieve wijze met de cliënt een gesprek aan over de kinderen en zijn rol als ouder.
- ✓ Vergeet bij een (dag)opname niet na te vragen of er opvang voor de kinderen geregeld is.
- ✓ Noteer in het dossier relevante informatie met betrekking tot de kinderen: het aantal kinderen, hun geboortedatum, hun naam en of ze permanent bij de cliënt verblijven.

4

Stap 4

Stap 4: ga verder na of er sprake is van verontrusting en bereidheid.

Aandachtspunten:

- ✓ Verzamel extra gegevens om een inschatting te kunnen maken van de situatie. Baseer je niet uitsluitend op de input van de cliënt, maar beluister ook sleutelfiguren in het leven van de cliënt (de partner, andere kinderen, grootouders, vriend, etc.). Zo krijg je een goede kijk op de situatie en mogelijke beschermende factoren. Wanneer je de kinderen zelf betreft, is het nodig om eerst hun toestemming hiervoor te vragen. Vanaf 12 jaar mogen kinderen immers veel zelf beslissen.
- ✓ Kijk naar risico- en beschermende factoren. Is er een opeenstapeling van risicofactoren en een afwezigheid van beschermende factoren?
- ✓ Je kan gebruikmaken van een assessment instrument om blinde vlekken systematisch in beeld te brengen.
- ✓ Houd er rekening mee dat de eigen waarden, normen en ervaringen een invloed hebben op de manier waarop je de situatie interpreteert. Bespreek de resultaten daarom altijd eerst met een collega-hulpverlener of expert voor je opnieuw in gesprek gaat met de cliënt.
- ✓ Wanneer je twijfelt of geen collega-hulpverlener hebt om jouw bezorgdheden mee te bespreken, kan je telefonisch en anoniem een beroep doen op de consultfunctie van zowel het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling (VK) als het Ondersteuningscentrum Jeugdhulp (OCJ).
- ✓ Bespreek de conclusies met de cliënt en sta open voor alternatieve verklaringen.
- ✓ Leg alle verzamelde informatie samen en beslis in teamverband of de situatie verontrustend is.
- ✓ Wanneer je oordeelt dat de situatie verontrustend is, ga dan verder na of de cliënt bereid is om de situatie te veranderen.

2

Stap 2

Stap 2: peil naar de veiligheid thuis en het welzijn van de kinderen.

Aandachtspunten:

- ✓ Tracht zicht te krijgen op de veiligheid en het welzijn van de kinderen in het gezin.
- ✓ Overleg steeds met andere collega's of een expert om een eerste inschatting te maken van de veiligheid en het welzijn van de kinderen. Een thuissituatie als verontrustend bestempelen is een subjectief gebeuren. De eigen waarden en normen kunnen uw oordeel kleuren.
- ✓ Noteer in het cliëntdossier wanneer u een niet-pluisgevoel over de thuissituatie heeft en waarom.

Kies een vervolgstap:

- ✓ Ga naar stap 3 wanneer u geen twijfels heeft over de thuissituatie.
- ✓ Ga naar stap 4 wanneer u een niet-pluisgevoel heeft of wanneer de situatie onduidelijk is.

5

Stap 5

Stap 5: herstel de veiligheid.

Aandachtspunten:

- ✓ Creëer een veilige situatie voor de kinderen. Ga zelf met de cliënt aan de slag of betrek een gepaste hulpvoorziening.
- ✓ Indien nodig kan je telefonisch en anoniem een beroep doen op de consultfunctie van zowel het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling (VK) als het Ondersteuningscentrum Jeugdhulp (OCJ).
- ✓ Volg de situatie op en blijf alert voor verontrustende signalen.
- ✓ Bespreek het ouderschap regelmatig opnieuw met de cliënt.
- ✓ Noteer de voortgang in het cliëntdossier.

Kies een vervolgstap:

- ✓ Ga naar stap 3 wanneer de situatie verbetert.
- ✓ Ga naar stap 6 wanneer de veiligheid niet hersteld is.

Het stappenplan heeft 2 deeltrajecten, elk met een andere focus

1. De eerste 3 stappen focussen op de sterktes en krachten van de cliënt in zijn rol als ouder.
2. De laatste 3 stappen focussen op verontrusting.

3

Stap 3

Stap 3: ondersteun de cliënt in zijn rol als ouder.

Aandachtspunten:

- ✓ Vraag regelmatig naar de kinderen en het ouderschap.
- ✓ Voer een KOPP-preventiegesprek met de cliënt en eventueel de partner. Vraag hiervoor eerst toestemming aan de cliënt. Wanneer de cliënt een gesprek weigert, breng dan het preventiegesprek later opnieuw ter sprake.
- ✓ Betrek indien nodig een andere voorziening om de cliënt te ondersteunen in zijn rol als ouder. Op de website vind je een overzicht van voorzieningen die hiervoor in aanmerking komen.
- ✓ Betrek indien nodig relevante personen uit de context van de cliënt (kinderen, partner, grootouders, buur, vriend) en ondersteun hen waar nodig.
- ✓ Betrek de kinderen en ondersteun hen waar nodig (bv. boekjes en beeldmateriaal rond KOPP/ KOAP aanreiken, de formele of informele context van de kinderen activeren).
- ✓ Noteer in het dossier op welke manier je de cliënt ondersteund hebt in zijn rol als ouder.

6

Stap 6

Stap 6: betrek een gemandateerde voorziening.

Aandachtspunten:

- ✓ Neem (telefonisch) contact met een gemandateerde voorziening (VK of OCJ).
- ✓ Breng de cliënt hiervan op de hoogte en bereid hem voor.
- ✓ Houd contact met de gemandateerde voorziening om de voortgang van de cliënt op te volgen.
- ✓ Noteer de vervolgacties in het cliëntdossier.
- ✓ Bekijk samen met de gemandateerde voorziening welke acties je als hulpverlener verder kan opnemen om de veiligheid mee te herstellen.

